

Teler Niek Vos is trots op zijn 'bionische' aardappel

Lang niet alle aardappelrassen zijn geschikt voor biologische landbouw. Teler Niek Vos zorgde voor een doorbraak: er is nu een aardappel die resistent is tegen de gevreesde aardappelziekte.

Tien, twaalf jaar is Niek Vos ermee bezig geweest. Met engelengeduld kruiste de aardappelkweker jaar na jaar aardappelplanten. Achter zijn bedrijf in de Noordoostpolder heeft hij op dertig are inmiddels zo'n achtduizend 'klonen' staan. Wilde soorten die van nature resistent zijn tegen de beruchte aardappelziekte *Phytophthora* maar vaak nauwelijks knollen produceren. En planten met juist veel aardappels, die echter weer gevoelig zijn voor ziekten. Waarna Vos, ieder jaar weer, de knollen van de kruisingen enthousiast opgroef. „Zou het iets zijn geworden?”

Uiteindelijk werd het iets. Niek Vos is de eerste biologische boer met een commercieel interessant, *Phytophthora*-resistent aardappelras op zijn naam: de Bionica. Daarvoor werkte hij nauw samen met kweekbedrijf Meijer. „Een echte toevalstreffer”, zegt Vos bescheiden over zijn aardappel. „Een kans van één op tienduizend.” Maar ook een succes dat met vakkennis en grote inzet is afgedwongen.

Vos loopt tussen de klonen en legt de verschillen tussen de duizenden planten uit. „Die ziet er mooi uit, maar heeft waarschijnlijk te kleine knollen.” Of : „Mooi groen, maar te weinig aardappels.” Waarna hij uiteindelijk neerploft in een groot aardappelveld, in de aarde graait en een handvol gaafronde aardappelen tevoorschijn haalt: zijn Bionica. „Gemakkelijk te telen, net als het Bintje, mooi in de maat, mooi in het blad. En ook goed voor frites”, somt Vos de voordelen op. Een aardappel kortom waar handel in zit.

Vos' ras komt als een geschenk uit de hemel voor de Nederlandse biologische aardappeltelers die drie rampzalige jaren achter de rug hebben door de aardappelziekte. Nu hebben ook gangbare boeren last van dit schimmelachtig organisme dat zich, afhankelijk van temperatuur en vochtigheid, ieder jaar als een verstikkende deken over het land uitrolt. De lucht is dan verzadigd met sporen, maar het organisme komt ook tot leven in de grond. Daarin kan het zich zelfs tot vier jaar lang schuilhouden.

„Gangbare boeren gaan de *Phytophthora* te lijf met chemische bestrijdingsmiddelen. Voor biologische boeren is dat natuurlijk geen optie”, zegt Edith Lammerts van Bueren, hoogleraar biologische plantenveredeling aan Wageningen Universiteit en verbonden aan het Louis Bolk Instituut. „Voor biologische boeren rest er eigenlijk maar één ding: loof voortijdig platbranden, wat de kwaliteit van de aardappel uiteindelijk ernstig kan schaden.”

Op de bladeren van de aardappelplant is de ziekte vaak het eerst zichtbaar: roestbruine vlekken met een witte nevelrand. Al met al was de oogst van de biologische boeren sinds 2004 zo slecht, dat inmiddels een kwart van hen is afgehaakt. Lammerts van Bueren: „Dit jaar valt het nog mee met de *Phytophthora*. Gelukkig maar. De vraag naar biologische aardappels groeit, onder andere uit de chips- en patatindustrie.”

De aardappel Bionica komt bovendien, tot verrassing van Vos, ook tegemoet aan een tweede wens van de biologische sector. Juist deze week deed Lammerts van Bueren samen met collega-onderzoeker Marjolein Tiemens een proefrooi op de biologische proefboerderij Droevendaal van Wageningen Universiteit. Daar onderzoekt zij onder meer hoe efficiënt diverse aardappelrassen omgaan met mest. Want biologische mest is een schaars goed, legt de hoogleraar uit. En, zo blijkt, de Bionica heeft aan een bescheiden hoeveelheid stikstof genoeg om tot volle wasdom te komen.

Blijft één probleem over. Of eigenlijk twee. Want, onderstreept Vos, zijn aardappel is nu resistent tegen Phytophthora, maar of dat zo blijft? „Net zoals de aardappel allerlei varianten kent, kan ook de Phytophthora veranderen.” Het tweede probleem is de kleur van de Bionica: wit van binnen. De aardappel wordt daarom waarschijnlijk vooral populair in Engeland. De Britten zijn gek op witte aardappels. Maar de Nederlander blijft vooral geel op zijn bord. Nederlandse supermarkten kijken daarom nog de kat uit de boom. Maar, werpt Vos tegen: „Zeker in de biologische landbouw kunnen we ons de luxe van geel niet meer permitteren. Als je vasthoudt aan geel, krijg je op dit moment de Phytophthora erbij. En zo'n kleur, ach, dat is mode. Je proeft het verschil toch niet.”